Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.14, april 2019

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Kirsten Vad
Tilsyn ved ph.d. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2026

Indledning til

Sang i Anledning af Majestæternes Sølvbryllup den 22de Mai 1840

ved Vibeke A. Pedersen

Indhold

1 Anledning
2 Sangen
2.1 Form og melodi
2.2 Indhold
3 Kongen og folket
4 Efterliv
5 Anvendt litteratur

1 Anledning

Den 22. maj 1840 kunne Christian 8. og hans anden hustru, Caroline Amalie af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenborg, holde sølvbryllup. Det var et begivenhedsrigt år i kongehuset, for Christians forgænger, halvfætteren Frederik 6., var død i december 1839, og salvingshøjtideligheden skulle finde sted den 28. juni 1840.

Grundtvig skrev to meget forskellige sange med samme titel til sølvbrylluppet. Den første, hyldestvisen *Sang i Anledning af Majestæternes Sölvbryllup*, se indledning til denne tekst her, blev afsunget i foreningen Danske Samfund den 19. maj 1840, mens den anden, *Sang i Anledning af Majestæternes Sølvbryllup*, blev afsunget af skoledrengene i Nyboder ved en stabelafløbning på selve sølvbryllupsdagen (*Bibliografien*, bind 2, s. 164).

2 Sangen

Sangen blev afsunget 22. maj ved 15-tiden af drengene i Nyboder Skoler under overværelse af kongeparret og en stor menneskemængde i forbindelse med linjeskibet Christian den Ottendes stabelafløbning (se referat i *Dagen*, 23. maj 1840, s. 1 f. og *Bibliografien*, bind 2, s. 164). Netop derfor er det Nyboder-drengene, der synger, idet marinens folk boede der. Nyboder havde dengang flere skoler, og pigerne sang ligeledes en sang, "Vor Kjærlighed fra spæde Aar!", skrevet af pastor Johan Andreas Riis (*Dagen*, 23. maj 1840, s. 1 f.).

Læs mere

I forbindelse med fejringen fik 1031 af børnene på Nyboders skoler "et godt og mættende Maaltid", og desuden blev 430 voksne og børn på kongelig regning bespist rundt om på forskellige skoler, der var tilknyttet garnisonsvæsenet (*Dagen*, 23. maj 1840, s. 1 f.). Også elever og lærere på den Classenske Legatskole i København modtog et gratis måltid i dagens festlige anledning, ligesom der blev "givet de Fattige i Fattigvæsenets herværende Stiftelser et Extramaaltid paa Hs. Majestæt Kongens Bekostning" (Rask 1840, s. 357).

2.1 Form og melodi

Sangens fem strofer består af 8 tre- eller firfodede trokæiske linjer, hvoraf de fire første har krydsrim, mens de fire sidste udgøres af to parrim (ababccdd).

Melodien, som sangen skulle synges til, blev oprindelig skrevet til "Danmark, dejligst Vang og Vænge" (Koks såkaldte Dannevirkevise fra før 1695). Den stammer fra 1811, var komponeret eller nedskrevet af Poul Edvard Rasmussen og blev hurtigt meget populær. Brugen af denne melodi understreger det patriotiske ved tilknytningen til fortællingen om Thyra Danebod og Dannevirke. Hver eneste af sangens fem strofer indeholder da også ordene Danmark eller dansk.

Koks tekst var tidligere gendigtet og udgivet af Grundtvig (se indledning til denne tekst her; se også Adriansen 2003, bind 2, s. 200-203).

2.2 Indhold

Sangen angiver med første strofes henvisning til vandet med en fast topos for lang tid, "Meget Vand der løb til Strande", både den tidslige sammenhæng mellem majestæternes sølvbryllup og stabelafløbningen. Samtidig indeholdes Danmarks lange historie som søfartsnation og kongeparrets langvarige ægteskab. Sidste strofe er en apostrofe til selve skibet, der bærer kongens navn: "Rul nu ud, du Konge-Navne". Samtidig betoner Grundtvig kongedømmets lange forhistorie, der rækker helt tilbage til Frode Fredegods tid (strofe 1). I sangens optik er kongedømmet stadig stabilt og populært: "Navne [dvs. navnet på den aktuelle konge] skiftes vel med Smerte, / Men ei Konge-Hjerte" (strofe 2).

Over for et publikum (først og fremmest søetaten), hvis fornemmeste opgave det var at kæmpe for Gud, konge og fædreland, slås det imidlertid fast, at kongens legitimitet kommer fra Gud, der har givet folket kongeparret (strofe 3), selv om kongen kan føre sin slægt tilbage til Frode Fredegod (strofe 1).

Læs mere

> Linjeskibet Christian 8 gik i øvrigt sørgeligt til ved Eckernførde i allerede i 1849 (under treårskrigen). Det holdt dermed næsten lige så længe, som kongens regeringstid varede.

3 Kongen og folket

Sølvbrylluppet fandt sted godt en måned før salvingen, der skulle foregå 28. juni 1840 på Frederiksborg Slot. Christian 8. var den sidste danske regent, der ved den lejlighed blev set offentligt med krone på, og salvingen blev den sidste i danmarkshistorien. Man kan sige, at det var en politisk ceremoni, der ikke stod i forbindelse med en samtidig opfattelse af, hvad magt og magtens berettigelse var, herunder kongens egen. I forbindelse med sølvbrylluppet skete der i øvrigt det, at kongeparret under en planlagt vandring fra landgangsbroen i Københavns havn til residenspalæet på Amalienborg ikke blev mødt af den forventede hyldest, men af "folkemassernes fuldstændige tavshed" (Adriansen 2003, bind 1, s. 85).

Avisen *Fædrelandet* bragte som følgeblad til nr. 173 fra 29. maj 1840 en opsummering af de taler, der blev holdt ved sølvbryllupsfestlighederne. Fælles for mange af talerne er glæden over de tiltag, som kongen allerede har foretaget, fx på sprogpolitikkens område i Slesvig, og ønsker om, at stænderpolitikken vil udvikle sig videre i demokratisk retning (se "Følgeblad" til *Fædrelandet,* 29. maj 1840). I salvingsåret var forhåbningerne til den nye konge stadig store.

4 Efterliv

Da "Sang i Anledning af Majestæternes Sølvbryllup" er en udpræget lejlighedssang, er det naturligt, at den opnåede en del genoptryk i selve sølvbryllupsåret, se tekstredegørelsens oversigt.

Netop den 22. maj 1840 var Grundtvig blevet udnævnt til ridder af Dannebrog – den eneste orden, han nogensinde modtog (Lundgreen-Nielsen 1995, s. 110).

5 Anvendt litteratur

- Adriansen, Inge (2003) *Nationale symboler i Det Danske Rige 1830-2000*, bind 1-2. København.
- *Bibliografien,* se Johansen, Steen (1948-1954).
- *Dagen* (1840), nr. 119, 23. maj. København.
- *Dannevirkevisen*, se Kok, Laurids Olufsen (1695).
- "Følgeblad" til *Fædrelandet* (1840), nr. 173, 29. maj. København.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.

- Kok, Laurids Olufsen (1695) “Om Tyre Danebod” i *Et Hundrede Udvalde Danske Viser, Om Allehaande merkelige Krigs-Bedrivt og anden selsom Eventyr, Som sig her udi Riget Ved Gamle Kemper, Navnkundige Konger, og ellers fornemme Personer begivet haver, af Arilds Tid til denne nærværende Dag. Forøgede med det Andet Hundrede Viser Om Danske Konger, Kæmper og Andre, Samt hosføiede Antegnelser, Til Lyst og Lærdom*. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1995) “Grundtvig og guldalderens København” i *Grundtvig-Studier,* s. 107-139. København.
- Rask, Hans Kristian (1840) *Morskabslæsning for Den Danske Almue,* nr. 23, 5. juni, s. 357. København.